

OPINIÓ CRÍTICA

#CooperarNovaNormalitat: Dia Internacional de la Informació sobre el Desenvolupament

En un món tant globalitzat com el nostre, pautat per un sistema econòmic que no atura a subratllar l'individualisme i la competitivitat, l'afirmació «només existeixes si els mitjans et tenen en compte», cada vegada pren més rellevància. Sobretot, si tenim en compte que les lògiques de les xarxes socials, aparentment democratitzadora, s'ha construït sobre aquesta premissa; i si tenim en compte que els mitjans de comunicació han contribuït a institucionalitzar la cultura de la representació i les convencions narratives com a plataformes de promoció social.

En aquest escenari, resulta imprescindible revisar i posar en crisi les relacions de poder que regulen l'accés i participació social en els mitjans. L'agenda mediàtica, que es construeix en sintonia amb l'ordre hegemònic, molt sovint menysté o, simplement fa invisibles, certes realitats en detriment d'altres. Si això és més o manco evident a nivell local, a nivell global el risc d'estigmatització cultural; el desconeixement, oblit o la desmemòria sobre els orígens de les injustícies; o l'accentuació dels processos d'exclusió social, es multipliquen. Doncs en un sistema tan competitiu que es defensa des de les polítiques internacionals, formar part de l'agenda mediàtica es converteix en una pla de reconeixement geoestratègic.

A aquest fet, cal afegir que l'accés a les plataformes comunicatives està subjecte a les grans corporacions mediàtiques que són les que, finalment, regulen el tràfic informatiu i l'accés a les noves tecnologies. Aquestes, que han convertit la informació en mercaderia, no només intervenen en els processos de construcció de l'agenda. També en la disponibilitat d'espai i autopistes de la informació, i en el cost dels dispositius per accedir-hi. El que succeeix, en definitiva, és que la creixent privatització de les indústries de la comunicació, lluny de cercar una diversificació de públics per tal de garantir una informació democràtica, cada vegada homogeneïtza més la qualitat informativa en benefici del manteniment d'uns privilegis en tant

que reproduïx de manera més o menys directa, la promoció d'una sola veu o mirada.

Avui, quan els efectes de la pandèmia s'estenen a àmbit global, és un acte de responsabilitat i justícia social no reduir la realitat a uns sols interessos o experiències. La comunicació, ben emprada i ben estructurada, pot ser una eina de transformació social. Precisament per la seva importància i pel seu potencial efecte multiplicador, cal narrar d'una altra manera i trencar el que s'ha convertit en un acte unidireccional i jeràrquic. Si la narrativa hegemònica no sap i/o no vol donar veu al màxim de realitats i experiències, correm el risc de la desmemòria.

Des de la cooperació ja fa molt temps que s'ha avaluat l'efecte fagotitzador del poder dels mitjans en comunitats que han tingut la cultura i la transmissió oral. S'observa com en la institucionalització dels mitjans com a transmissions i vigilants de la cultura de la informació, s'ha tendit a instrumentalitzar les experiències de qui no hi té accés. Una instrumentalització que té els seus efectes. D'una banda, en el fet que contribueix a negar el dret a la pròpia veu. De l'altra, en la contribució a normalitzar una desmemòria històrica que no atén a les causes i a les conseqüències dels empobriments i marginalitzacions sistèmiques que recauen sobre aquelles comunitats més vulnerades.

Per això és tan important treballar i adquirir una mirada crítica que ens permeti detectar què es deixa de dir en els relats universalistes i globalitzadors. Només així podrem iniciar un camí dirigit a un procés de reconeixement que tota persona humana mereix, i només així podrem començar a defensar i caminar cap el què la cooperació transformadora reclama: garantir un ple procés d'accés i participació social just, sostenible, autogestionat des de la pròpia autoritat i que posi en evidència la interdependència entre les diferents agències a nivell mundial.